

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ОКРЕМИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ «СЕКСУАЛЬНИХ МЕНШИН» В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Зінченко Світлана - студент за ОР «Бакалавр» юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - м. Київ

УДК: 34: 32У; А66

В статті автор розглядає актуальний питання, пов'язаний з легалізацією окремих верств населення, що стосуються сексуальних меншин. Проаналізовано діюче законодавство і приділено особливу увагу гарантіям основних прав і свобод громадян України. Акцентовано увагу на питаннях, які відображають сутність проблеми в Україні.

Ключові слова: верстви населення, життя, кохання, громадяни, держава, суспільство, моральні цінності, сексуальне меншість.

У ХХІ столітті постає актуальним питання легалізації окремих верств населення «сексуальних меншин». Чи має на існування дана проблема в Україні? Із зародженням нової течії в суспільстві на теренах сучасної України, що прагне жити, начебто «по-новому», користуючись правилом, що не відповідає жодним правилам, нехтуючи біблійними заповідями.

Життя не дуже є тривалим, тому сучасна людина усвідомлює, що час швидкоплинний, і деяка категорія суспільства намагаються собі «ні в чому не відмовляти». Сучасна цивілізована людина прагне знаходити щось нове, цікаве, прогресивне, експериментальне; ділиться досвідом з іншими, беруть для себе лише позитивні здобутки для застосування в повсякденному житті, кар'єрній праці, в духовному розвитку тощо. У житті майже кожної людини саме так і відбувається. Але хто б чим не займався, все має

бути в межах здорового глузду, моральних цінностей, у межах суспільної моралі. Актуальність даної статті заслуговує наукового обґрунтування.

Нещодавно в Україні відбувся парад сексуальних меншин. У центрі стародавньої столиці України – місті Києві – учасники «Маршу рівності» відстоювали права ЛГБТ¹ - спільноти! [2]. Це була мирна маніфестація на підтримку ідеї необхідності дотримання прав і свобод людини незалежно від сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності чи будь-яких інших ознак. Участь у гей-параді взяло кілька сотень людей, серед яких – політики і дипломати, актори театру й кіно, культурні діячі та депутати Європарламенту. Увагу привернула українська символіка та «веселкові» прапори маніфестантів. Наміри цього заходу акцентували увагу – відстоювати права людини на сексуальну орієнтацію.

Хода мене не вразила, але ж натякнула науково обґрунтувати ці дії. На думку автора дана течія не усвідомлює, до якого безвихіддя прагне. Одна із верств населення прагне до найкращого в особистісному житті, інша спрямовує приватний розвиток до іншого джерела, не зовсім зрозумілому для оточуючих.

¹ LGBT, or GLBT, is an initialism that stands for lesbian, gay, bisexual, and transgender. In use since the 1990s, the term is an adaptation of the initialism LGB, which was used to replace the term gay in reference to the LGBT community beginning in the mid-to-late 1980s. Activists believed that the term gay community did not accurately represent all those to whom it referred.

На думку автора, більшість громадян має вирішувати, чи варто виставляти напоказ такі «витвори» у своїй країні, місті, чи, можливо, утриматися від подібних дійств. Якщо існує така проблема в суспільстві, то слід обґрунтувати й віднайти позитивний вихід із глухого кута, отже, позитивно вплинути на моральні цінності та розвиток суспільства.

Перш ніж зробити остаточний висновок щодо актуальності даної теми, автором запропоновано ознайомитися із різноманітною інформацією щодо «меншин». Автор дотримується думки вченого Теремцової Н.В., яка вперше намагається науково обґрунтувати легалізацію одностатевих шлюбів в Україні. У працях «Проблема легалізації одностатевих шлюбів в умовах сучасного державотворення в Україні» та «Соціотеретичні аспекти до проблеми легалізації одностатевих шлюбів в Україні» чітко відображено й науково обґрунтовано подолання та реалізацію цього питання в суспільстві щодо одностатевих відносин. Праця Н.Теремцової заслуговує на увагу, тому, як вірець, автор має за честь на підставі висловленого обґрунтування надати й власні пропозиції [3; 4, с.97 - 99].

Мета статті – віднайти, чи притаманно українській державності розвиватися й надалі течії, що складають представники сексуальних меншин. Розглянути необхідність забезпечення даній верстві населення чи групам рівних можливостей та захисту їх прав, як і права будь-яких законотворчих громадян країни.

Щоб зрозуміти й вирішити дану проблему, необхідно глибоко проаналізувати й надати свої міркування.

Дослідивши історію, автор акцентує увагу, що до XVI–XVII століття у західній Європі (у Франції до XIII ст.) гомосексуальність (*грец. homois подібний і лат. seksus – стать. (homois seksus)*) [5] людини, що означає – сексуальність, складовими якої є гомосексуальна орієнтація (сексуальний потяг до осіб своєї статі), homois seksus ідентичність (усвідомлення себе як особи homois seksus орієнтації) та homois seksus поведінка (seksus практика з особами своєї статі), розглядалась як варіант seksus поведінки, хоча й гріховній,

і засуджувалась з боку суспільства. Вважалося, що це різновид природи, а всі, хто вступав до таких стосунків, вважались гетеросексуалами. [6] Унаслідок юридичної криміналізації homois seksus в XVI–XVII ст. розпочалося відчуження сексуальних меншин від суспільства. До релігійного презирства додалося ще й юридичне – ця група людей стала розглядатись як злочинці проти держави та суспільства. Переслідування homois seksus стало елементом державної політики. До кінця XVIII ст. розуміння законного та незаконного у статевих стосунках у країнах Європи остаточно сконцентрувалось на матримоніальних (шлюбних) відносинах. Емоційні складові – еротизм, естетизм, кохання тощо – були підпорядковані цій системі відносин. Звідси під протиприродним стали розуміти все, що не відповідає раціоналізованим матримоніальним відносинам. Як наслідок цього, розпочалась інтенсивна дискусія з приводу нетрадиційної сексуальної поведінки та transseksualnosti як проти природних явищ, котра призвела до суспільного оприлюднення та класифікації різних форм статевої поведінки [7].

Homois seksus у більш вузькому значенні – це перевага представників своєї статі (або гендеру) в якості об'єкта відносин коханців, еротичного натхнення і/або сексуального партнерства. Sexual minority, або коротко ЛГБТ в широкому розумінні – це групи людей з Homois seksus орієнтацією, тобто сексуальним потягом до осіб своєї статі. Сексуальні меншини представляють собою групу, чия сексуальна ідентифікація, орієнтація або практика відрізняється від більшості членів навколишнього оточуючого суспільства. Чоловік – він же жінка, і навпаки, жінка – як чоловік. Усе це створює певний хаос у суспільстві, що призводить до того, що Sexual minority піддаються дії потужного гніту. Таким чином, той факт, що вони тяж люди, які мають свої права і свободи, відходить на задній план [8].

Sexual minogity – збірний термін, що позначає групу людей, до якої входять особи з мінорними за статистикою варіантами сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності. До них відносять лесбіянок, homois seksus, vihomois seksus, а також transseksualnosti,

(для останніх зараз досить часто використовується термін «transgender identity», хоча це і не зовсім точно). Від перших літер цих слів утворено скорочення ЛГБТ, яке також часто використовується у всьому світі для позначення сексуальних меншин. У поняття «Sexual minority» не включаються групи осіб, чий сексуальні пристрасті визначаються медициною як девіантні чи патологічні, або реалізація сексуальних пристрастей яких відбувається не за взаємною згодою двох дорослих дїездатних осіб і тим самим порушує права інших людей. Зокрема, до сексуальних меншин не відносяться педофіли, zoophile and necrophilia тощо, вони переслідуються та караються законом [7].

Водночас слід розрізняти homois seksus, bisexuality and transgendernist як соціальні, сексуальні та культурні явища минулих епох, а феномен сексуальних меншин як чітко оформлену соціальну групу. Якщо така поведінка існували в усі часи, то як соціальна група сексуальні меншини оформились тільки з другої половини ХІХ – середини ХХ століття внаслідок зростання самосвідомості ЛГБТ і реакції на юридичну та психіатричну стигматизацію. Як правило, у країнах Заходу люди гомосексуальної орієнтації за законом мають рівні права з представниками heterosexual: у багатьох країнах Західної Європи, а також деяких країнах Америки й Африки одностатеві пари можуть укласти шлюби або цивільні партнерства. Водночас нерідко відбувається дискримінація людей з гомосексуальною орієнтацією [7]. Висловлюючись на тему homosexual unions, Франциск закликає не принижувати й не дискримінувати людей з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, однак підкреслює, що «не існує ніякої бази для уподібнення або встановлення аналогій, навіть віддалених, між гомосексуальними спілками та передбаченням у писаннях Бога щодо шлюбу й сім'ї». На думку Франциска, «фактичні союзи або союзи між людьми однієї статі, зокрема, не можуть бути просто прирівняними до шлюбу. Жоден ненадійний або закритий для передачі життя союз не забезпечує майбутнього суспільства» [4].

Тож у яких країнах гомосексуалізм поза законом, а в яких дозволяють одностатеві

шлюби? Gay parades проходять більш ніж у 50 країнах світу на всіх континентах, включаючи такі традиційно релігійні та консервативні країни, як Туреччина, Ліван, Китай, Індія, Венесуела, Колумбія та ін. Залежно від конкретної ситуації Gay parades може мати характер карнавалу або ж правозахисної демонстрації.

У столиці Голландії Марш рівності проходить щорічно, починаючи з 1996 р. Amsterdam Gay Pride, – це масштабний фестиваль, що триває, як правило, кілька днів. Величезна кількість людей може заявити про свою homois seksus і пишатися цим їством. Власне, завдяки цьому параді та легалізації одностатевих шлюбів у 2001 році Амстердам став своєрідною gay capital планети. Автор не засуджує людей з таким вибором щодо особистих пристрастей, але все ж таки підтримує думку вченого Н.Теремцової в аспекті, що шлюб є культурним аспектом, а не біологічним. Але ж які б шлюби не були традиційними в різних народів, все одно Всесвіт немає народу, який дозволяв би союз між двома чоловіками!» [4].

Деякі країни світу скасували кримінальну відповідальність за статеві стосунки між особами однієї статі. Така тенденція зародилася після періоду, коли одностатеві стосунки каралися напередодні Французької революції 1789 р. Особливо швидко декриміналізація відбувалася в 60–70-х рр. ХХ ст. Однак, дехто дотримується іншої думки, запроваджують нові каральні закони і посилюють вже існуючі покарання. Минулого року Індія відновила чинність закону колоніальної доби, прийнятому 153 роки тому, який передбачає кримінальну відповідальність за одностатевий інтимний зв'язок [9].

Нігерія, яка не підтримує Relations between gays, заборонила одностатеві шлюби, діяльність організацій, що об'єднують геїв, і публічні прояви «ніжності» між особами однієї статі.

Існують держави, у яких Homois seksus карається стратою: Іран, Мавританія, Саудівська Аравія, Судан і Ємен. Страта за Homois seksus передбачена законом також у частинах Нігерії та Сомалі. Мільйони людей живуть у країнах, де same-sex love заборонена, а за Homois seksus стосунки несуть

відповідальність за кримінальним законодавством. У 70 країнах світу gaus загрожує ув'язнення [9].

Наразі відомо, що за останні 13 років одностатеві шлюби було легалізовано в 11 країнах світу. Про це повідомляє американський соціологічний інститут Pew Research Center. Нідерланди стали першою країною в світі, яка у 2000 році дозволила одностатеві шлюби. Відповідний закон було прийнято Голландським парламентом. Прийнятий закон дозволив одностатевим парам одружуватися, розлучатися й всиновлювати дітей [9].

Починаючи ще з 1998 року, Парламент Бельгії надав окремі права одностатевим парам. Вони можуть укласти свій шлюб у місцевого клерка та формально спільно володіти будинком. У 2003 році Парламент Бельгії легалізував одностатеві шлюби, надавши гомосексуальним парам такі ж податкові права і права успадкування майна, як і гетеросексуальним. Нижня палата парламенту Бельгії прийняла законопроект, що дозволяє одностатевим сім'ям всиновлювати дітей. «За» проголосували 77 депутатів, проти були 62 парламентарії, за повідомленням «Бі-Бі-Сі». Якщо законопроект буде схвалено і там, то через два роки після легалізації в Бельгії одностатевих шлюбів представники секс-меншин у цій країні зможуть усиновляти дітей нарівні з гетеросексуальними сім'ями. А Бельгія стане третьою країною в світі, після Швеції та Іспанії, в якій геї і лесбіянки можуть ставати прийомними батьками» [10].

У 2005 р. рівні права для пар будь-якої статі затвердив окремим законом парламент Іспанії. Цей закон спровокував масові протести в Мадриді та піддав різкій критиці з боку офіційних осіб Ватикану та Католицької конференції іспанських єпископів. Після набуття чинності закону Конституційний суд країни скасував рішення двох муніципальних суддів, які відмовилися видати дозвіл на шлюб одностатевим парам.

У Канаді одностатеві пари отримали більшість правових переваг для шлюбу ще в 1999 р., а 2005 р. парламент також прийняв спеціальний закон. Парламент Південної Африки легалізував одностатеві шлюби в листопаді 2006 року, через рік після того, як

вищий суд країни ухвалив рішення, що попередній закон про шлюби порушує гарантії Конституції Південної Африки про рівні прав громадян. З січня 2009 р. одностатеві пари в Норвегії офіційно мають право вступати в шлюб, всиновлювати дітей і здійснювати штучне запліднення.

У квітні 2009 року парламент Швеції проголосував переважною більшістю за легалізацію одностатевих шлюбів. Утім, ще з 1995 р. гомосексуальні пари у Швеції мали право реєструвати «цивільні союзи».

У червні 2010 року Португалія стала восьмою країною, яка дозволила брати шлюб особам однієї статі. А 2010 р. подібний закон прийняла Ісландія. Після того, як новий закон набув чинності, прем'єр-міністр країни Йоханна Сігурдартоттірта її давній партнер Йоніна Леосдоттір стали одними з перших, хто офіційно зареєстрував одностатевий шлюб. Першою країною в Латинській Америці, яка дозволила одностатеві шлюби, стала Аргентина в липні 2010 року. Незважаючи на енергійну протидію з боку католицької церкви та євангельських протестантських церков, закон схвалили обидві палати парламенту. У 2012 році список країн, у яких дозволено гомосексуальні шлюби, поповнила Данія, а 12 лютого 2013 року – Франція. У Мексиці та США одностатеві шлюби дозволені лише в окремих регіонах.

Та чи буде легалізовано одностатеві шлюби в Україні? Перебуваючи на посаді Голови ВРУ, В. Гройсман заявляв, що одностатеві шлюби в Україні не буде легалізовано. Ним наголошено, що у зв'язку з ухваленням Верховною Радою України поправки до трудового законодавства, яка забороняє дискримінацію в трудових відносинах за ознакою сексуальної орієнтації. Закликаючи депутатів ухвалити законопроект №3442 [11], пан Гройсман заявив: «Очевидно, що нам потрібно утверджувати сімейні цінності. Я думаю, що в уряді може з'явитися спеціально уповноважена людина з питань сім'ї та сімейних цінностей». За його словами, ухвалюючи заборону дискримінації осіб, які належать до сексуальних меншин, парламент лише демонструє свою позицію «здатності виконати зобов'язання перед світом і готовності бути частиною цивілізованого

європейського світу». Після позитивного голосування В. Гройсман подякував депутатам за «розуміння» і ще раз наголосив: «Підтверджую, що сімейні цінності для нас є основними. І жодних одностатевих шлюбів в Україні бути не може. Це моя позиція і більшості депутатських фракцій українського парламенту і парламентарів» [12].

Автор повністю погоджується з думкою В. Гройсмана, адже одностатеві шлюби породжують іншу загрозу – демографічної де-стабілізації. Прийшла пора «розставити всі крапки над «і», визначитися врешті-решт, чи ми, будучи гуманними, йдемо в ногу зі світовими стандартами щодо ЛГБТ, чи залишаємося з іншим кругозором? Постає величезне «АЛЕ», не можу уявити якщо це може трапитися і в моїй родині.

У великих містах України, таких як Київ, Львів, Одеса, сексуальні меншини мають відносну свободу та терпимість з боку місцевого населення, однак, варто підкреслити, саме терпимість, а не толерантність. На підтвердження хочу згадати твердження вченого Н.Теремцової, з яким автор повністю погоджується в аспекті, що ходити з гаслами по вулицях населених пунктів й демонструвати свою веселкову білизну та пишатися гарним тілом і палкими поцілунками між партнерами однієї статі – це не всім верствам населення будь-якої країни до вподоби. Тому, на думку Н.Теремцової, науковці всіх галузей науки мають вести роз'яснювальну роботу на висококультурному, науково обгрунтованому рівні, пам'ятаючи, що ми маємо залишити лише все позитивне нашим нащадкам» [4].

Проте не повинно бути страху візиту до України, якщо ви another orientation, можливо, й «space».

Як висновок, майже весь цивілізований світ закликає бути толерантними до ЛГБТ. Але що саме ми розуміємо під цим словом, що від нас вимагається, якщо ми скажемо: «Так, я толерантно ставлюся до тих, хто ходить під прапором кольору веселки», яку відповідальність беремо на себе? На думку автора, в цьому випадку – це спільне співжиття без конфліктів. Кожен із нас повинен змиритися з поведінкою, яка нам не до вподоби. Толерантність – це визнання відмін-

ностей між людьми, примирення з тим, що хтось інакший, не такий, як ми. Це означає, що необов'язково ми маємо приймати такий факт особисто, ставати подібними одне до одного, а те, що ми дозволяємо комусь бути самим собою. Варто пам'ятати, що, не прийнявши людину такою, яка вона є, можемо нашкодити їй. Повна відсутність відповідних знань, дотримання й сприйняття канонів церкви замість здорового глузду – все це, на думку європейських організацій, які обстоюють права Sexual minority, не дає можливості пересічній людині прийняти й зрозуміти ЛГБТ, всіяко їх підтримувати або, принаймні, не заважати жити. Держава, у свою чергу, має простягнути руку допомоги щодо комфортної обом сторонам їх реалізації «як таких» у соціумі.

На думку автора, наведений висновок не має бути закладено в освіту й традиції будь-якої країни. Проте homosexuals самі часто кидають виклик іншим людям, щоб налаштувати негативно проти себе всіх, хто їх оточує.

Автор дотримується думки, що інформації в мережі інтернет-просторі більше, ніж достатньо, щоб розібратися в цьому питанні. Збоку державної влади має бути проведений публічний опит щодо згоди населення до санкціонування зазначених акцій, де виставляється напоказ і пропагується свобода у виборі сексуальних партнерів.

То ж будемо толерантними до ЛГБТ, закликає нас сучасність. Не ми придумали правило, за яким будь-що вирішує більшість – так було завжди. А якщо (автор) Minority representation of space потребують узаконити притаманне цим верствам населення право, то для всіх представників Sexual minority світу варто було б створити окрему конституцію, в якій чітко прописати всі права та обов'язки для урегулювання стосунків двох спільнот – ЛГБТ та світової громадськості, що упродовж тривалого часу не можуть дійти згоди стосовно sexual orientation.

Література

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30,

АНОТАЦІЯ

У статті автор розглядає актуальне питання, що стосується легалізації окремих верств населення, які відносять себе до сексуальних меншин. Проаналізовано чинне законодавство та приділено особливу увагу гарантіям основних прав і свобод громадян України. Акцентовано увагу на питаннях, які відображають сутність існування даної проблеми в Україні.

SUMMARY

The author describes the topical issue relating to the legalization of certain segments of the population who consider themselves to sexual menshinam. The author analyzed the legislation and paid special attention to the guarantees of fundamental rights and freedoms of Ukrainian citizens. It focused on issues that reflect the essence of the existence of this problem in Ukraine.

ст. 141). – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

2. Acronyms, Initialisms & Abbreviations Dictionary, Volume 1, Part 1. Gale Research Co., 1985.

3. Теремцова Н.В. Н.В. Теремцова. Збірка кращих виступів та доповідей на засіданні круглого столу тема «Держава як політична форма організації суспільства для спільного існування і діяльності людства в умовах розбудови правової держави». /Випуск шостий «Теорія права та держави; юридична відповідальність; історія правових і політичних учень» //Н. В. Теремцова./// За заг.ред.Теремцової Н.В. – Київ. Надруковано –Вид.ТОВ «Інтер Логістік України»/ – К., 2016. – 203 с.

4. Теремцова Н.В. Соціо-теоретичні аспекти до проблеми легалізації одностатевих шлюбів в Україні. /Н.Теремцова. Соціологічні проблеми права: польська соціологія права ХІХ-ХХ ст.: матер. VI міжнародної науково-практичної конференції, місто Київ, 30 вересня 2016 р. /Інститут законодавчих передбачень та правової експертизи. – Київ.: Вид. «Інститут законодавчих передбачень та правової експертизи», 2016. –С. 97-99, –103с.

5. Социальная работа с людьми, практикующими однополые сексуальные отношения: Теория. Методики. Лучшие практики/ Сост. Л. Гейдар; под ред. М. Андрущенко –К.: Международный Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине, 2009. – 196 с. –С.122.

6. Corsini R. J. The Dictionary of Psychology. – New York, 1999.

7. Jung P. B., Smith R. F. Heterosexism: An Ethical Challenge. – New York, 1993.

8. Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности. Работы разных лет / Пер. с франц. – М., 1996.

9. Worldnews. Гей-Альянс Україна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uropogau.org.ru>.

10. Владислав Куликов. Газета від 2005.12.02. [Елетронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gazeta.ru>

11. Проект Закону про внесення змін до Кодексу законів про працю України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

12. В. Гройсман. Факти ICTV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua>.